

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

24 januari 2007

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van mevrouw Joke Schauvliege, de heer Patrick Lachaert,
de dames Hilde Crevits en Anne Marie Hoebeke en de heren Bart Martens en Jos Bex –**

betreffende de verspreiding van asbest in het milieu

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Asbest is een commerciële term voor natuurlijke mineralen – silicaten – met een vezelachtige structuur die in steeds dunnere vezels splitsen. Die kunnen ingeademd worden en diep in de longen dringen. Er bestaan verschillende soorten asbest.

De carcinogene effecten van asbest zijn bekend sedert de jaren zestig. Directe blootstelling of omgevingsblootstelling veroorzaakt asbestose, pleurakanker of kwaadaardig mesotheliom, longkanker en buikvlieskanker.

Vaste asbest die niet verwerkt wordt, is op zich niet gevaarlijk. Bij de verwerking van asbesthoudend cement komen echter schadelijke vezels vrij. Losse ongebonden asbestvezels zijn wel gevaarlijk.

Mesotheliom wordt in veel gevallen erkend als beroepsziekte en er bestaan diverse federale wettelijke regelingen: in het algemeen reglement op de arbeidsbescherming, het KB van 3 februari 1998 dat het gebruik van asbestproducten verbiedt vanaf 1 oktober 1998, het KB van 23 oktober 2001 dat het vervaardigen, op de markt brengen en gebruiken van asbesthoudende producten verbiedt en het KB van 16 maart 2006 dat de werknemers beschermt tegen de risico's van blootstelling aan asbest.

Het Vlaamse Afvalstoffendecreet bevat een aantal belangrijke bepalingen over afval in het algemeen en asbest in het bijzonder, ook Vlarem I en II bevatten sectorale bepalingen in verband met asbest. Het Vlaams Reglement voor Afvalvoorkoming en -beheer (Vlarea) bepaalt hoe moet worden omgegaan met asbestcementafval. Het Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen bevat een actie voor particulieren en bepaalt dat vanaf 1 januari 2008 containerparken over een afzonderlijk inzamelpunt voor asbestcement en asbesthoudend bouwafval moeten beschikken.

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed hield op 19 en 26 oktober en op 7 december 2006 hoorzittingen over de verspreiding van asbest in het leefmilieu. Het was de bedoeling om de gevolgen van de blootstelling aan asbest die in het leefmilieu aanwezig is, in kaart te brengen. Dat is een Vlaamse bevoegdheid bij uitstek.

De cijfers over mesotheliom in Vlaanderen zijn afkomstig van verschillende bronnen, zoals het Fonds

voor de beroepsziekten, het registratienetwerk van de Vlaamse Liga tegen Kanker en de ziekenfondsen.

In Vlaanderen is er een leemte met betrekking tot de wereldstatistieken over kanker en asbest.

Het Vlaamse Gewest probeert de bevolking via de brochure 'Asbest in en om het huis' en 'Asbest in land- en tuinbouwbedrijven' te informeren.

Vlaanderen beschikt niet over een centraal asbestregister dat de aanwezigheid van asbest in gebouwen, fabrieken, en dergelijke in kaart brengt. De informatie zit verspreid en wordt niet gecentraliseerd.

Jaarlijks komt ongeveer zeven miljoen ton bouw- en sloopafval vrij in Vlaanderen. Op basis van verschillende bronnen veronderstelt OVAM dat er in Vlaanderen drie miljoen ton asbesthoudend materiaal is gebruikt, en jaarlijks zou 50.000 tot 60.000 ton asbesthoudend bouw- en sloopafval vrijkomen.

In Vlaanderen wordt asbestcementhoudend materiaal selectief ingezameld, via sommige containerparken of containerdiensten en definitief uit het milieu verwijderd.

OVAM heeft een grootschalige inventarisatie opgesteld van de aanwezigheid van asbestcementdraailijnen in de regio Kapelle-op-den-Bos en Willebroek.

In het register van de verontreinigde gronden wordt asbest afzonderlijk geregistreerd.

Bij sommige oriënterende onderzoeken wordt ook asbest aangetroffen, omdat veel gronden bouwrijp gemaakt zijn met bouwafval, waar nogal eens asbestcement in verwerkt zit. Het onderzoek naar de aanwezigheid van asbest gebeurt niet systematisch.

Overheidsgebouwen worden gescreend op de aanwezigheid van asbest, bij particuliere woningen gebeurt dat vooralsnog niet. De toekomstig eigenaars moeten worden beschermd door de invoering van een selectief sloopbestek en een asbestinventaris. Voor de overdracht van bepaalde risicogegebouwen moet een attest worden ingevoerd.

Op dit ogenblik hebben slechts 41 landen in de wereld ingestemd met een nationaal verbod op de commercialisering en de productie van asbest. In de VS, Canada, Zuid-Amerika en Azië wordt asbest nog altijd geproduceerd. Er is nog geen enkele internatio-

nale overeenkomst die de productie en de commercialisering van asbest verbiedt.

Slachtoffers van asbest worden niet altijd erkend en vergoed. Dat is dikwijls te wijten aan de bestaande algemene principes van het recht.

De wet op de arbeidsongevallen bepaalt immers dat een opzettelijke fout moet worden bewezen. Bij asbestblootstelling is dat niet evident.

Het Franse model is veel beter omdat het uitgaat van een onverschoonbare fout, waardoor asbestslachtoffers in bijna alle gevallen wel een schadevergoeding ontvangen, bovenop een vergoeding van het Fonds voor de beroepsziekten.

Een onverschoonbare fout betekent dat de werkgever, met de kennis die hij op dat moment bezat, de kwalijke gevolgen van asbest had moeten kennen en zijn werknemers had moeten beschermen.

Veel gevallen van asbestgelieerde aandoeningen treden pas dertig jaar na de blootstelling op. Ook dat zorgt voor problemen, omdat er dan sprake is van verjaring.

Joke SCHAUVLIEGE

Patrick LACHAERT

Hilde CREVITS

Anne Marie HOEBEKE

Bart MARTENS

Jos BEX

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– overwegende dat:

- 1° het carcinogene effect van de blootstelling aan asbest wetenschappelijk bewezen is;
- 2° een stijging van het aantal asbestkankers wordt verwacht tot 2015-2020;
- 3° er geen epidemiologisch onderzoek gebeurt, en ook geen registratie van de asbestkankers;
- 4° er geen centraal asbestregister bestaat waarin geregistreerd wordt in welke overheidsgebouwen, kantoren, schoolgebouwen en fabrieken asbest aanwezig is;
- 5° er behoefte is aan een professionele asbestscreening voor particuliere gebouwen;
- 6° er behoefte is aan een uniforme erkenning van en vergoeding voor slachtoffers van asbest (zowel voor de slachtoffers die tijdens hun werk aan asbest werden blootgesteld als voor de slachtoffers van omgevingsblootstelling);
- 7° er een bijsturing nodig is van de federale wetgeving inzake verjaring en de wet op de arbeidsongevallen;
- 8° een internationaal verbod op de productie en de commercialisering van asbest ontbreekt;
- 9° er behoefte is aan een veilige inzameling en verwerking van asbestafval;

– vraagt de Vlaamse Regering:

- 1° middelen vrij te maken – onder meer via het Steunpunt Milieu en Gezondheid – voor een doctoraatsstudie over de invloed van directe blootstelling en omgevingsblootstelling aan asbest en epidemiologisch onderzoek naar asbest;
- 2° werk te maken van een intensieve informatiecampagne voor particulieren en professionals, waarbij mensen die een bouw- of verbouwvergunning aanvragen een heel gerichte folder krijgen over de gevaren van asbest;

- 3° een Vlaams meld- en steunpunt voor asbest op te richten, dat kan informeren en sensibiliseren. Dat steunpunt kan asbestscreeningen verrichten in particuliere gebouwen;
- 4° verplicht te stellen dat bij elk oriënterend bodemonderzoek ook naar de aanwezigheid van asbest wordt gezocht en dat daarover systematisch verslag wordt uitgebracht;
- 5° alle plaatsen waar asbest gebruikt werd voor verharding (onder andere asbestdraailingen) met de hulp van de lokale besturen te inventariseren, te saneren en de particuliere eigenaars te beschouwen als onschuldige bezitters, zoals nu al gebeurt in Kapelle-op-den-Bos, Willebroek, Mechelen, Londerzeel en Grimbergen;
- 6° een selectief sloopbestek in te voeren zodat bij renovatie en afbraak de aanwezige asbest wordt geregistreerd, veilig wordt verwijderd en vooral veilig wordt verwerkt;
- 7° voor de overdracht van bepaalde risicogebouwen een asbestattest in te voeren waarbij de aanwezigheid van asbest wordt geïnventariseerd, en na te gaan hoe dat kan worden gekoppeld aan een eventuele invoering van een as-buit-attest of het bestaande bodemattest;
- 8° onderzoek te verrichten naar de binnenhuisluchtkwaliteit in schoolgebouwen;
- 9° in het technisch onderwijs en in het beroeps- onderwijs aandacht te besteden aan de asbestproblematiek en aan de veilige verwerking van asbest;
- 10° in het uitvoeringsplan ‘huishoudelijke afvalstoffen’ aandacht te besteden aan asbestafval bij de huishoudens;
- 11° de inzameling van hechtgebonden asbesthoudend materiaal op de containerparken gratis, laagdrempelig en veilig te laten gebeuren en werk te maken van een code van goede praktijk, zodat zowel particulieren, gemeenten en personeel veilig met asbesthoudend afval kunnen omgaan;
- 12° door middel van de milieubeleidsovereenkomst een regeling uit te werken voor alle

actoren, zodat de inzameling en verwijdering van asbest heel laagdrempelig kan gebeuren; in dat kader een asbestfonds op te richten dat mede van middelen voorzien wordt door de asbestproducenten of hun rechtsopvolgers en dat onder meer bijdraagt in de kosten van lokale besturen voor de inzameling van asbestafval via de gemeentelijke containerparken en de milieuverantwoorde verwerking van dat afval;

13° voor voldoende veilige stortcapaciteit te zorgen;

14° een systeem van fiscale stimuli uit te werken waarbij de verwijdering van ongebonden asbest bij verbouwingen financieel wordt aangemoedigd;

15° aan te dringen op een internationaal verbod op de productie en het gebruik van asbest;

16° bij de federale regering aan te dringen op:

- de nodige maatregelen om de registratie van asbestgelieerde aandoeningen te centraliseren en om de epidemiologie van mesotheliom en andere kankers als gevolg van asbest in kaart te brengen;
- een centraal asbestregister voor alle overheidsgebouwen, overheidsinfrastructuur, voor het publiek toegankelijke gebouwen en fabrieksgebouwen waar asbest aanwezig is;
- een register van asbesthoudende producten;
- de slachtoffers van blootstelling aan omgevingsasbest en de slachtoffers die als gevolg van de blootstelling aan asbest een beroepsziekte hebben opgedaan, op dezelfde wijze te vergoeden voor alle schade die ontstaan is door de blootstelling aan asbest;
- de invoering van de schuldvraag naar Frans model, met name de invoering van de onverschoonbare fout, zodat slachtoffers die een beroepsziekte hebben opgelopen door de blootstelling aan asbest, altijd worden vergoed;
- de uitwerking van een degelijk asbestfonds dat de slachtoffers een vergoeding toekent die overeenkomt met de vergoeding die ze via burgerrechtelijke weg zouden kunnen krijgen, maar pas na emotioneel zware, juridische processen;
- de invoering van een uitzondering op de algemene verjaring van de burgerlijke vordering omdat asbest pas vele jaren (dertig tot veertig jaar) na de blootstelling optreedt.

Joke SCHAUVLIEGE

Patrick LACHAERT

Hilde CREVITS

Anne Marie HOEBEKE

Bart MARTENS

Jos BEX